

MATURITNÍ TÉMATA Z PEČOVATELSTVÍ

- 1) Historie vývoje pečovatelsví - antický starověk, středověk, novověk. Vývoj ošetrovatelství v českých zemích. Vývoj českého zdravotnického školství.
- 2) Osobnost pečovatele - profesní kompetence pečovatele. Etika povolání pečovatele, etické zásady v povolání pečovatele. Principy medicínské etiky.
- 3) Bezpečnost a ochrana zdraví při práci - pojmy: bezpečnost při práci, pracovní prostředí, hygiena práce. Faktory podílející se na ochraně zdraví. Spolupráce s dalšími pracovníky v sociálních zařízeních. Násilí a zásady při jeho zvládnání. Zásady manipulace s klientem.
- 4) Komunikace s klienty - základní pojmy. Verbální a neverbální komunikace. Podpora komunikace. Zásady komunikace s osobami se smyslovým postižením (sluchovým, zrakovým).
- 5) Získávání poznatků o klientovi - metody využívané k získávání nových poznatků. Popis jednotlivých metod. Zásady při vedení rozhovoru.
- 6) Péče o klienta na lůžku - požadavky na konstrukci lůžka, umístění lůžka v pokoji. Základní a pomocná vybavení lůžka. Duchovní potřeby klientů v pobytových zařízeních.
- 7) Úprava lůžka - zásady při úpravě lůžka. Stlaní prázdného lůžka. Stlaní lůžka s klientem. Výměna prádla s ležícím klientem.
- 8) Polohování klienta – polohování a jeho význam. Vhodná poloha, změna polohy. Zásady při manipulaci s klientem. Otáčení klienta na bok, posouvání klienta, jeho přenášení a posazování. Vyšetřovací polohy. Vynucené polohy.
- 9) Pomoc v domácnosti klienta – zanedbaná domácnost, vlastní úklid, nákupy. Základy první pomoci v domácnosti klienta.
- 10) Základní polohy na lůžku - druhy poloh. Popis jednotlivých poloh. Vhodnost použití jednotlivých poloh. Typy lůžek.
- 11) Pohybová aktivizace – pojem aktivizace. Návík chůze. Kompenzační pomůcky. Vybavení domácnosti pro obtížně pohyblivé klienty. Psychosociální aktivizace. Denní režim klienta.
- 12) Oblékání klienta - oděv klienta a výběr vhodného oblečení. Doporučení a postup při oblékání. Kompenzační pomůcky, obouvání. Komunitní péče.
- 13) Prevence vzniku proleženin a opruzenin - pojmy: proleženina a opruzenina. Vznik dekubitů, jejich výskyt, fáze, prevence a léčba. Výskyt opruzenin, jejich prevence a léčba.

- 14) Význam a zásady hygienické péče - význam, zásady hygieny. Co hygiena zahrnuje. Péče o chrup, pomůcky. Parazitismus.
- 15) Ranní a celkové mytí klienta - úkony při ranním mytí, úprava vlasů, péče o nehty. Celkové mytí v koupelně a na lůžku. Postupy při mytí, pomůcky.
- 16) Základy dezinfekce - vysvětlení pojmu. Mytí rukou v sociální sféře. Způsoby provádění dezinfekce. Fyzikální a chemické metody dezinfekce. Dezinfekce pomůcek z různých materiálů.
- 17) Mytí vlasů, péče o vousy - mytí vlasů na lůžku. Péče o vousy. Postupy, pomůcky. Péče o klienta s bolestí.
- 18) Podávání stravy - zásady podávání stravy. Pomoc při jídle a pití, kompenzační pomůcky, příprava čajů. Trávicí obtíže.
- 19) Sledování fyziologických funkcí - pojem vědomí, předpoklady pro udržení vědomí. Poruchy vědomí a jejich příčiny. Spánek a jeho poruchy. Dýchání - pojem, postup při vyšetřování dechu a péče o správné dýchání.
- 20) Sledování fyziologických funkcí - krevní tlak a jeho normální hodnoty. Nízký a vysoký krevní tlak. Postupy měření tlaku a možné chyby při měření.
- 21) Sledování fyziologických funkcí - tělesná teplota, její popis a fáze. Horečka a její léčba. Pomůcky k měření teploty a zásady při měření.
- 22) Sledování fyziologických funkcí - tep (puls), vysvětlení pojmu, posuzování tepů. Normální tepová frekvence. Měření tepu.
- 23) Nozokomiální nákazy (NN) – charakteristika, nozokomiální nákazy endogen-ního a exogenního původu, další dělení nozokomiálních nákaz, proces šíření NN, prevence NN. Další typy nákaz a jejich charakteristika.
- 24) Problematika vyprazdňování moči - pojmy moč, močový měchýř, sledování moči. Poruchy při vyprazdňování moči, hygienické vyprazdňování moči. Inkontinence.
- 25) Problematika vyprazdňování stolice - pojem stolice, defekace, sledování vyprazdňování stolice. Poruchy při vyprazdňování stolice. Hygienické vyprazdňování stolice.

MATURITNÍ TÉMATA Z PÉČE O STARÉ OBČANY

- 1) Změny ve stáří - biologické, psychické, sociální. Nemoci typické pro seniory. Specifické znaky nemocí ve stáří. Příprava na stáří. Přístupy ke stáří.
- 2) Rodina - pojmy gerontologie, geriatrie, stáří, stárnutí. Biologický model zdraví. Biopsychosociální model zdraví. Mezigenerační soužití. Rodina a její fáze, funkce a druhy rodiny. Co musí splňovat správně fungující rodina v péči o blízkou osobu.
- 3) Nebezpečí imobility - somatické projevy, psychické projevy, sociální projevy. Rizika spojená s jednotlivými projevy imobility. Polymorbidita.
- 4) Depresivní syndrom u seniorů - příznaky deprese, její specifika. Faktory zvyšující a snižující rizika deprese. Léčba deprese. Přístup k depresivním klientům. Chyby v přístupu k depresivním klientům.
- 5) Výživa ve stáří - základní složky potravy. Poruchy výživy. Význam tekutin. Dietní systém.
- 6) Problematika komunikace u seniorů - komunikační bariéry na straně klienta, pracovníka, v prostředí. Specifické obtíže při komunikaci (poruchy smyslů, řeči, demence). Možná řešení problematických situací.
- 7) Demence - pojem, příčina, diagnostika. Symptomy demence. Stadia demence. Péče o klienta s demencí.
- 8) Zvládání problémových situací – formy nevhodného chování na podkladě organických poruch ve stáří. Agresivita, toulání, paranoitida, noční neklid. Základní postupy ke zvládání problémových situací.
- 9) Zátěž pracovníků v přímé péči - syndrom vyhoření. Supervize.
- 10) Pády u seniorů – rozdělení pádů, rizikové faktory pádů, komplikace pádů. Kritéria kvalitní ústavní péče.

Maturitní okruhy - Sociální péče

1. Sociální péče – definice, základní pojmy – hmotná, sociální nouze, zákon o sociálních službách; zřizovatelé, poskytovatelé a uživatelé sociálních služeb; pilíře sociálního zabezpečení
2. Historie sociální péče – zásada chléb a hry; chudinská péče ve středověku, domovské právo; počátky ústavní péče – vznik velkých zařízení přelom 18. a 19. Století
3. Sociální služby – zákon o sociálních službách; systém sociálních služeb – dělení, charakteristika; příspěvek na péči; financování sociálních služeb
4. Klientův přirozený svět jako východisko sociální práce; garance kvality sociálních služeb; emoční stavy klientů; role sociálního pracovníka

5. Sociální práce se zneužívanými, týranými a zanedbávanými dětmi a jejich rodinami – posuzování špatného zacházení; typy špatného zacházení; charakteristika obětí a jejich rodin; syndrom CAN; možnosti intervence
6. Sociální práce s osamocenými rodiči (samoživiteli) – příčiny neúplné rodiny; situace rodiče samoživitele; rizika; podpora rodičů samoživitelů
7. Sociální práce s rodinami v rozvodu – manželství jako soustava smluv; typy rozvodů; proces rozvodu; postavení dítěte v průběhu rozvodu
8. Sociální práce s mnohoproblémovými rodinami – charakteristika; dělení problémů....
9. Principy terapeutické práce s MPR – první kontakt; cíl terapie; postup a organizace terapie
10. Sociální práce se zdravotně znevýhodněnými – charakteristika zdravotně znevýhodněného; prevence, rehabilitace; koncepce ucelené rehabilitace; sociální služby pro zdrav. Znevýhodněné; inkluze
11. Sociální práce s lidmi s mentálním postižením – charakteristika mentálního postižení; principy práce; cíle sociální práce; metody, techniky; přehled poskytovaných služeb pro mentálně postižené
12. Sociální práce s duševně nemocnými – charakteristika; úloha sociálního pracovníka; metody práce s duševně nemocnými; hospitalismus; potřeby duševně nemocných – bydlení, práce
13. Sociální práce se starými lidmi – charakteristika stáří; druhy stáří; kritické body v práci se seniory; finanční zabezpečení starých občanů – příspěvek na péči, starobní důchod; kdo zajišťuje péči pro staré občany; služby sociální péče pro staré občany; principy sociální práce se seniory jako komunitou; metody soc. práce s klienty upoutanými na lůžko
14. Sociální práce s lidmi umírajícími v hospici – vznik hospicového hnutí v ČR; osobnost v této oblasti; pojem zdraví a nemoc; potřeby nemocného; doprovázení; fáze umírání
15. Paliativní medicína – charakteristika, význam paliativní medicíny; utrpení; hospice; eutanazie
16. Sociální práce s uživateli drog – charakteristika; stupně závislosti; principy práce s uživateli drog; fenomén otáčivých dveří; motivační rozhovor
17. Druhy služeb a zařízení, které jsou přímo zaměřeny na práci s uživateli drog; nízkoprahová zařízení – charakteristika, konkrétní příklady
18. Sociální práce s oběťmi násilí v rodině – charakteristické rysy; domácí násilí; projevy; následky; pachatelé, oběti; řešení; linky bezpečí; principy práce
19. Sociální práce s rizikovou mládeží – charakteristika; typy rizik; instituce zabývající se rizikovou mládeží; možnosti intervence
20. Sociální práce v rámci probační a mediační služby – charakteristika probace, mediace; cílová skupina; cíle působení; řízení PMS v ČR
21. Činnosti PMS – řízení před soudem; obecně prospěšné práce; probace....
22. Sociální práce s nezaměstnanými – charakteristika; rizikové skupiny; psychické a sociální důsledky nezaměstnanosti; činnost ÚP
23. Sociální práce s bezdomovci – charakteristika; cílová skupina; příčiny bezdomovectví; služby zaměřené na naplnění základních potřeb, na reintegraci a soběstačnost
24. Sociální práce s uprchlíky – životní situace uprchlíků; definice pojmu uprchlík; skupiny uprchlíků; ohrožené skupiny v uprchlické populaci; principy práce s uprchlíky; služby pro uprchlíky
25. Sociální práce a syndrom vyhoření – předpoklady pro výkon pracovníka v sociálních službách; charakteristika povolání; dobrovolnická práce

Maturitní okruhy – Speciální pedagogika

1. Historie speciální pedagogiky – spg v systému humanitních oborů (přístupy), pojmy integrace a inkluze
2. Speciální pedagogika dnes – cíl, cílová skupina, disciplíny speciální pedagogiky, základní pojmy – vada, porucha, norma, postižení
3. Prevence a diagnostika vad a poruch, metody – příčiny vzniku vad a poruch; možnosti prevence; diagnostické metody, komplexní diagnostika; možnosti nápravy – terapie, rehabilitace, kompenzace
4. Vztah společnosti k lidem s postižením, rodina a postižený člen, vzdělávání jedinců s handicapem
5. Speciální pedagogika osob s postižením zraku – etiologie, klasifikace, diagnostika; charakteristika – osoba nevidomá, se zbytky zraku, slabozraká; kompenzační pomůcky; výchova a vzdělávání osob s postižením zraku
6. Speciální pedagogika osob s postižením sluchu – charakteristika, jak ovlivňuje sluchové postižení život jedince; etiologie; klasifikace; kompenzace; komunikace s neslyšícími
7. Speciální pedagogika osob s narušenou komunikací – etiologie, předpoklady pro komunikaci mluvenou řečí, přehled vad a poruch řeči (centrální, neurotické, vady mluvidel, poruchy hlasu, poruchy artikulace); náprava
8. Speciální pedagogika osob s tělesným postižením – charakteristika; klasifikace – podle typu, doby vzniku, příčiny vzniku (etiologie); deformace (skolióza, kyfóza); kompenzace, rehabilitace; rozvoj osobnosti s tělesným postižením; dětská mozková obrna, epilepsie
9. Speciální pedagogika osob s poruchami chování – charakteristika poruch chování; příčiny vzniku; náprava, terapie; agrese, šikana, kriminalita...
10. Speciální pedagogika osob s dílčími deficity – poruchy učení (etiologie, klasifikace, diagnostika) lateralita, ADD, ADHD
11. Speciální pedagogika osob s mentálním postižením – etiologie; charakteristika, klasifikace; vzdělávání osob s mentálním postižením
12. Chronické onemocnění – charakteristika; (cukrovka, infarkt...); náprava; zdravý životní styl
13. Vrozené vývojové vady – příčiny vzniku; druhy vývojových vad – orgánové, vady končetin, rozštěpy, syndromy;
14. Duševní zdraví – charakteristika duševního zdraví; činitelé (NŽS, stres, frustrace, deprivace); volný čas
15. Nové metody – terapie – hipoterapie, dramatoterapie, muzikoterapie....; charakteristika, využití, organizace

Maturitní okruhy – Psychologie

1. Psychologie v sociální péči – empatie, psychologické aspekty v péči o klienta – řízený rozhovor; práce s agresivním klientem; asertivita; problematika bolesti a umírání
2. City-emoce - základní škála citů, projevy citů, dělení citů podle doby trvání (citové reakce, stavy a vztahy), citové poruchy; emoční inteligence
3. Osobnost – charakteristika, rozdíly mezi osobnostmi, poruchy osobnosti, specifické poruchy osobnosti
4. Představy - představivost. Fantazie – zaměření fantazijních představ, druhy fantazie

5. Temperament – historie, typologie podle Hippokrata, typy osobnosti podle Carla Gustava Junga, typy lidské osobnosti podle tělesné stavby
6. Učení – typy učení, obsahy učení, činitele ovlivňující učení, mnemotechnické pomůcky
7. Paměť – charakteristika, fáze paměti (zapamatování, pamatování, vybavení z paměti)
8. Vývojová psychologie – periodizace vývoje; psychický vývoj
9. Sociální psychologie – socializace; sociální skupiny – role, pozice, vliv skupiny na její členy; sociální percepce a interakce; sociální chování (prosociální, nepřátelské), komunikace – řeč těla, pravidla komunikace
10. Rodina - význam, funkce, typy rodiny podle úplnosti a funkčnosti, typy výchovy, náhradní výchovná péče

Sociální péče

Okruhy k maturitní zkoušce – zdravotní nauka

1. Soustava kosterní – tvar kostí, vnitřní stavba, růst a vývoj kostí, kostra trupu, končetin a hlavy
2. Soustava svalová – druhy svalů, svalový stah, svalové napětí, svalová únava, svaly končetin, zad, břicha, hrudníku, hlavy
3. Krev – funkce krve, množství krve, složení krve, srážení krve, krevní skupiny, transfúze, dárcovství, onemocnění
4. Oběhová soustava – srdce – stavba, činnost, řízení činnosti, oběhy krve, cévy, krevní tlak, tep, onemocnění
5. Dýchací soustava – funkce, horní dýchací cesty, dolní dýchací cesty, dýchací pohyby, ventilace plic, vitální kapacita plic, onemocnění
6. Trávicí soustava – funkce, dutina ústní, hltan, jícen, žaludek, tenké a tlusté střevo, játra, slinivka břišní, zásady správné výživy, podvýživa, otylost, onemocnění
7. Vylučovací soustava – funkce, ledviny – stavba, funkce, moč, močové cesty, onemocnění
8. Kůže – funkce kůže, stavba kůže, regulace tělesné teploty, teplota, onemocnění
9. Soustava pohlavní – mužské pohlavní orgány, ženské pohlavní orgány, menstruační cyklus, antikoncepce, pohlavní choroby
10. Žlázy s vnitřní sekrecí – podvěsek mozkový, šišinka, štítná žláza, příštítná tělíska, brzlík, nadledvinky, slinivka břišní, diabetes
11. Nervová soustava – funkce, neuron – stavba, reflexy, reflexní oblouk, mozek, mícha, obvodové nervy, onemocnění

12.

Smyslové orgány – zrakové, sluchové ústrojí, ústrojí rovnovážné, chuťové a čichové, onemocnění

13.

Civilizační choroby – cukrovka, obezita, bulimie, anorexie, kardiovaskulární onemocnění

14.

Zásady 1. pomoci – resuscitace, umělé dýchání, srdeční masáž, stabilizovaná poloha, šok, mdloba, bezvědomí, onemocnění oběhového systému

15.

Zásady 1. pomoci – rány a krvácení, zlomeniny, popáleniny a opařeniny, podchlazení, omrzliny, úžeh a úpal